

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

Factor ICT

Beleidsmagazine over slim gebruik van ICT
jaargang 13 | nummer 1 | februari 2011

Constantijn van Oranje over innovatie,
leiderschap en durfinvesteerders

Voorschot op Digitale Agenda.nl

Dromen over 2021

Auteursrechten aanpassen is een zaak
van de lange adem

Minder lastendruk | 22

Minder regeldruk met het Ondernemingsdossier

Constantijn van Oranje | 08

'De overheid moet geloven in haar voortrekkersrol'

e-factureren | 07

De digitale snelweg ligt er. Er rijden alleen nog te weinig auto's over.

Dromen over 2021 | 12

Hoe heeft ICT over tien jaar de zorg, veiligheid, het onderwijs en onze infrastructuur veranderd?

Inhoudsopgave

04 | Digitale Agenda.nl

Er zijn grote overeenkomsten tussen de Europese en de Nederlandse Digitale Agenda. Hans Vijlbrief geeft alvast drie prioriteiten aan voor Nederland voor de komende kabinetsperiode.

07 | e-factureren

“De digitale snelweg ligt er. Er rijden alleen nog te weinig auto’s over.” Aldus Menno van Drunen van Logius, beheerder van Digipoort, over e-factureren.

08 | Constantijn van Oranje

Nederland draagt zijn specifieke kennis te weinig uit. Dat vindt Constantijn van Oranje, persoonlijk medewerker van Eurocommissaris Kroes.

11 | e-Skills

“Nederland heeft een schreeuwend tekort aan mensen die IT kunnen koppelen aan business”, stelt Peter Hagedoorn van de TaskForce e-Skills Nederland.

12 | Dromen over 2021

Hoe heeft ICT over tien jaar de zorg, de veiligheid, het onderwijs en onze infrastructuur veranderd? Vier deskundigen aan het woord; niet over hun verwachtingen of wensen, maar over hun dromen.

16 | Netneutraliteit

In hoeverre mogen ISP’s bepalen wat consumenten kunnen én mogen via internet? De discussie over netneutraliteit is een discussie tussen rekkelijken en preciezen.

18 | Auteursrecht

Dat het huidige auteursrecht aanpassing behoeft, daarover is iedereen het eens. Maar hoe? “Auteursrecht aanpassen is een zaak van de lange adem.”

20 | Weerbarstige praktijk

Standaardisatie draagt bij aan de groei van het Bruto Nationaal Product.

22 | Minder lastendruk

Het Ondernemingsdossier (EOD) maakt het digitaal uitwisselen van informatie tussen een onderneming en de overheid makkelijker, transparanter en kostenefficiënter.

24 | eHerkenning

DigiD voor bedrijven is niet meer. “eHerkenning is er en het werkt”, zegt projectleider Mariane ter Veen.

26 | Kort nieuws

28 | Door de ogen van Frank Heemskerk

Colofon

Laatste editie

Ruim twaalf jaar lang heeft Factor ICT van het Directoraat-Generaal Energie, Telecom en Markten geïnformeerd over nieuwe ontwikkelingen en oplossingen op het gebied van breedbandige en innovatieve ICT-toepassingen en diensten met een grote maatschappelijke relevantie. Maar vanwege Rijksbrede bezuinigingen houdt het blad na deze editie op te bestaan.

Redactie

Menno Spiekerman (EZ),
Robin Ouwerkerk (Stop! Ander woord)
en Eric Went (Went Werkt)

Eindredactie

Joke van Buuren (EZ)

Vormgeving

Vijfkeerblauw, grafische dienstverlening
Ministerie van Economische Zaken

Cartoon

Willem Küller

Abonnement (gratis)/Redactieadres

Redactie Factor ICT
Postbus 20101
2500 EC Den Haag
E-mail: factorict@minez.nl
Internet: www.factorict.ez.nl

Prioriteiten

Voorschot op de Digitale Agenda.nl

Er zijn grote overeenkomsten tussen de Europese en de Nederlandse Digitale Agenda. De Europese *Digital Agenda* zet een aantal uitdagingen en doelen neer voor wat betreft ICT en economie, voor Europa én voor Nederland. Hans Vijlbrief, Directeur-Generaal Energie, Telecom en Markten, geeft alvast drie Nederlandse prioriteiten aan voor de komende kabinetsperiode.

Eén digitale markt

“Van groot belang is in de eerste plaats dat we tot één digitale markt komen in Europa. De digitale markt in Europa bestaat nagenoeg niet, of is illegaal. Een van de mogelijkheden om te komen tot één digitale markt in Europa, is dat de belemmeringen van internationaal kopen en verkopen via Internet minder worden. Dat betekent dat de internationale én nationale regelgeving moet worden aangepast. Op dit moment verschilt de regelgeving in de lidstaten teveel van elkaar en is daarmee ondoorzichtig voor ondernemers én consumenten. Dit leidt tot extra lasten én een lager vertrouwen en dus tot minder handel. Bekend knelpunt vormen bijvoorbeeld auteursrechten en de licentiesystemen, waarvoor elk land een eigen regime hanteert. Voor ondernemers is het een formidabele horde om via het Internet Europa-breed legale muziek- en filmdiensten aan te bieden. De vraag is hoe we het omgaan met auteursrechten eigentijdser en transparanter kunnen maken. Mevrouw Kroes heeft daarvoor onlangs nog een lans gebroken en het is nu aan de lidstaten om te komen met oplossingen.”

Minder regeldruk voor bedrijfsleven

“Het kabinet gaat veel regels afschaffen en vereenvoudigen. Daardoor krijgen mensen en bedrijven meer ruimte. Die aanpak is onderdeel van de *Bedrijfslevenbrief* die minister Verhagen onlangs naar de Tweede Kamer heeft gestuurd. Daarin kondigt hij aan dat we een Elektronisch Ondernemingsdossier willen ontwikkelen, gebaseerd op eenmalige verstrekking van gegevens. In dat dossier kan een ondernemer de voor de overheid relevante informatie over

zijn bedrijf zetten, zodat de diverse inspecties en andere overheidsdiensten niet telkens bij hem aan hoeven te kloppen. Het doel is om zo de regeldruk voor betrokken bedrijven met minimaal vijftien procent te verminderen. Hiermee komen we tegemoet aan een wens van het bedrijfsleven: de horeca, recreatie, rubber- en kunststofindustrie en kinderopvang hebben aangegeven in 2011 als koploperbranches met de invoering te willen starten. Voor een belangrijk deel betreft het hier natuurlijk een vorm van herinrichting

Prioriteiten

van processen en ketens, waarbij standaardisatieafspraken erg belangrijk zijn. Ik onderschrijf dan ook het belang van daadkrachtiger standaardisatie, met een blik om mondiale ontwikkelingen én met oog voor de lokale situatie. Overheden en bedrijven werken samen aan de optimalisatie van de informatie-uitwisselingsprocessen, wat leidt tot vermindering van regeldruk en meer transparantie in de keten.”

e-Skills en Battle for talent

“Als derde prioriteit zie ik voor me het bevorderen van e-Skills. Deze vaardigheden in het omgaan met ICT in het bedrijfsproces, om tot goede producten, diensten en tot vernieuwing te komen, zijn cruciaal in de komende jaren. Als de voorspellingen kloppen lopen we echter tegen een snel oplopend tekort aan van mensen die deze vaardigheden bezitten. In 2015 zou dat tekort oplopen tot tussen 27.000 en 43.000 functies, afhankelijk van het economische groeiscenario. Dat is direct van invloed op onze concurrentiekracht en vergt daarom een daadkrachtige aanpak van het bedrijfsleven, opleidingen en de overheid samen.”

Troefkaart

“Behalve deze prioriteiten die we lenen uit de Europese *Digital Agenda*, hebben we in mijn optiek als Nederland tot slot nog een extra troefkaart om uit te spelen. Dat is een geweldige positie om Digitale Toegangspoort tot Europa te worden, een *Digital Gateway to Europe*. Zo hebben we met de Amsterdam Internet Exchange een van 's werelds grootste internetknooppunten in ons land. Surfnet en Netherlight, een geavanceerd netwerk waarin met lichtsignalen data wordt verstuurd, zijn toonaangevend op technologisch gebied. Maar ook de relatief snelle adoptie van nieuwe technologie door Nederlanders, het hoge opleidingsniveau en de netwerkvaardigheid die ik eerder al noemde, zijn sterke punten van Nederland in dit opzicht. We zullen deze goede vertrekpunten de komende tijd verder moeten aanvullen met toegevoegde waarde genererende diensten en het aantrekken van investeringen uit het buitenland. En dat laatste lukt al aardig. Het *Netherlands Foreign Investments Agency*, dat vanuit het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie verantwoordelijk is voor het aantrekken van buitenlandse investeringen en bedrijven, geeft aan dat circa 25 procent van buitenlandse investeringen en nieuwe bedrijven in Nederland zijn gerelateerd aan ICT. Dit alles gaan we uitwerken in de *Digitale Agenda.nl*, die minister Verhagen in mei aan de Tweede Kamer zal gaan aanbieden. Daarin geven we dus invulling aan de *Digital Agenda.eu*, zodat beide agenda's naadloos op elkaar aansluiten én zullen we richting Europa onze nationale wensen presenteren.”

Nieuwe impuls voor e-factureren

De overheid is er klaar voor om facturen van het bedrijfsleven digitaal te ontvangen en verwerken. “De digitale snelweg ligt er. Er rijden alleen nog te weinig auto’s over.” Dat stelt Menno van Drunen van Logius, beheerder van Digipoort, het ‘elektronische postkantoor’ van de overheid.

De Nederlandse overheid is er niet in geslaagd om in 2010 tien procent van de inkoopfacturen digitaal te ontvangen en verwerken. De infrastructuur was daar niet klaar voor. Maar in 2011 gaat dat wel lukken, verwacht Van Drunen. “Alle 78 onderdelen van de Rijksdienst zijn inmiddels aangesloten op Digipoort. Nu zijn we bezig om ook leveranciers en intermediairs, zoals Centric, Exact en PinkRocade, te koppelen aan e-factureren via Digipoort. Zij gaan op hun beurt bedrijven en lagere overheden ontsluiten. Zo gaat Exact, leverancier van software voor duizenden MKB-bedrijven, het e-factureren standaard in haar pakketten inbouwen. Dan gaat het ineens snel.”

Een punt van zorg is nog wel dat lagere overheden een duwtje in de goede richting nodig hebben. Van Drunen: “Er ligt voor hen weliswaar ook een doelstelling van tachtig procent e-factureren in 2014. Maar die is niet geborgd in een wet, zoals dat bij het Rijk wel het geval is. Dus hebben veel lagere overheden de neiging om af te wachten.”

Terugverdienen

Door alle maatregelen is het ‘ketenpotentieel’ van e-factureren via Digipoort nu in rap tempo opgeschroefd naar 1,1 miljoen van de in totaal 15 miljoen facturen per jaar. Bijna tien procent dus. Volgens Van Drunen is er nu ook een einde gekomen aan een slepende ‘kip-ei-discussie’. “Lang was het zo dat de markt

wachtte op de overheid en andersom. Het gevolg was dat beide niets deden. Nu is het Rijk aangesloten en kunnen bedrijven de investeringen die nodig zijn voor e-factureren, terugverdienen via het Rijk. Daardoor gaat het volume bij bedrijven omhoog en wordt het steeds interessanter voor andere overheden en bedrijven om ook aan te haken.”

Constantijn van Oranje over de Digitale Agenda.nl

‘De overheid moet geloven in haar voortrekkersrol’

Naast eurocommissaris Neelie Kroes heeft nog een Nederlander goed zicht op de ontwikkelingen rond de Europese *Digital Agenda*. Constantijn van Oranje is de persoonlijk medewerker van Kroes. Zijn opvatting: “Nederland draagt zijn specifieke kwaliteiten onvoldoende uit.” Een gesprek over leiderschap, innovatie en durfinvesteerders.

“Hoe de Nederlandse strategie te vergelijken is met de Europese Digitale Agenda? Op de details heb ik weinig zicht. Tot nu toe lijken de ICT-agenda's van Nederland vooral ambtelijk gedreven strategieën, die niet veel politieke aandacht krijgen. Voor zover ik kan zien zijn er grote overeenkomsten tussen de Europese en de Nederlandse agenda. Tegelijkertijd zijn de nationale ICT-agenda's per lidstaat verschillend. Dat is onvermijdelijk, gezien de grote verschillen in ontwikkeling in Europa. De Europese commissie wil het gehele niveau omhoog krijgen. Als de individuele landen het goed doen, is het ook goed voor de concurrentiepositie van Europa als geheel. Zo bezien dient de Nederlandse ICT-agenda ook een Europees doel. Dan hebben we het onder meer over aantallen aansluitingen, internetsnelheden, over vaardigheden, en investeringen in onderzoek en innovatie. Nederland loopt op veel terreinen voorop en moet zijn eigen prioriteiten stellen.”

Meer voor minder

“Als ik denk aan ICT-gebieden waar de Nederlandse overheid in zou kunnen investeren, dan zijn dat *smart grids*, eHealth en e-overheid. Slimme toepassingen in energie worden steeds belangrijker. Nederland heeft al veel kennis van *smart grids* en heeft de infrastructuur om die verder te ontwikkelen. Daarmee kunnen we een voorsprong nemen op andere landen. Ook eHealth is een groeimarkt. Op regionaal niveau worden er al veel slimme ICT-toepassingen in de zorg ontwikkeld. Het is de kunst om die projecten te ontsluiten en op te schalen. De overheid speelt een belangrijke rol bij de vraag wie die toepassingen gaat betalen, welke standaarden te gebruiken én kan ook bijdragen aan het opschalen van die projecten. Ten slotte is het verbeteren van de e-overheid een belangrijk punt. ICT biedt de mogelijkheid om forse bezuinigingen te koppelen aan een andere manier van werken. Op dit moment kunnen beloftes van vijftien jaar worden verzilverd: meer voor minder. Een mogelijke bonus van die slimme inzet van ICT zijn lastenverlichting, meer invloed van mensen op hun eigen omgeving, en een overheid die betere en snellere diensten biedt.”

Eindeloos praten

“In discussies over de stand van de ICT in Europa merk ik vaak dat Nederland slechts karig uitdraagt waar het goed in is. Toch zijn er - naast onze veelgeprezen breedbanddekking - meer zaken waar we trots op mogen zijn. In *cybersecurity* en *-crime* loopt Nederland voorop met Govcert en de aanpak van het ministerie van Veiligheid en Justitie. Een ander voorbeeld is Amsterdam, dat een mondiaal knooppunt voor internetverkeer is. Het razendsnelle Surfnet biedt Nederlandse kennisinstellingen de beste verbindingen. Ook in digitaal archiveren behoren instellingen als de Koninklijke Bibliotheek tot de koplopers. Wel lijkt het alsof we in Nederland meer focussen op de problemen dan op de oplossingen. Zo kunnen we eindeloos praten over het hacken van een OV-chipkaart. Maar

hoe belangrijk is dat eigenlijk? Je kunt ook kijken naar de toegenomen efficiëntie door diezelfde kaart, ook al is het niet de perfecte oplossing. Waar Nederland wel in staat is om een ICT-visie neer te leggen, loopt het in de implementatie soms wat achter.

Waar dat in zit? Ik ben geen antropoloog of psycholoog. De Nederlandse burgers waren vroege gebruikers van internet. Bedrijven waren later met het adopteren ervan. In andere landen was de ontwikkeling precies andersom. Daar kwamen eerst de zakelijke toepassingen. Misschien zijn mede daardoor de *e-commerce*-toepassingen in Nederland achtergebleven.”

Voortrekkersrol

“Als je ICT als motor voor innovatie wilt gebruiken, dan gaat het niet alleen om de strategie, maar ook om politieke ondersteuning ervan en leiderschap. Sommige landen hebben een heel sterke ICT-focus. Denk aan Korea, Singapore of China. Maar ook de *State of the Union* van president Obama zat vol met ICT en innovatie. Focus en leiderschap zijn nodig om beleid tot een succes te maken. Tegelijkertijd zijn er mensen nodig die op een lager niveau een voortrekkersrol vervullen, bijvoorbeeld mensen die een toepassing introduceren in een zorginstelling, of op een school. Het zijn vaak bevlogen individuen die het verschil maken, ook aan de top. De Nederlandse overheid moet geloven in die voortrekkersrol. Ik verwacht veel van de *chief information officer* (CIO) voor het rijk. Die kan enthousiasmeren en dingen in gang zetten aan de hand van een coherente strategie. Zulke mensen zijn nodig, anders blijven veel goede initiatieven steken op een niveau waarop ze onvoldoende opleveren. Het is de taak van de overheid barrières weg te nemen.”

Doorstroom blijft lastig

“De grote uitdaging voor Europa én voor Nederland is de doorontwikkeling van kleine ICT-bedrijven met een innovatieve dienst of innovatief product. We investeren in Europa goed in onderzoek, maar de doorstroom naar de markt blijft lastig. Heel simpel gezegd heeft dat twee oorzaken. Ten eerste zijn we onvoldoende in staat om de resultaten van onderzoek om te zetten in een commercieel product. Gevolg daarvan is dat goede technologie niet ten bate komt van de eindgebruikers of wordt gekocht door grote ondernemingen, meestal van buiten de EU. Ten tweede blijkt het lastig om een klein opgezette, succesvolle projecten op te schalen. Terwijl na opschaling de revenuen van slimme ICT-toepassingen pas echt zichtbaar worden. Voor opschaling zijn financiers nodig, maar ook kennis en ervaring. In Silicon Valley zijn alle ingrediënten aanwezig: kennis, durfkapitaal en talent. Maar ook in Europa is best veel geld te vinden, alleen zijn onze financiers meer risicomijdend en zijn onze starters minder goed in het formuleren van een harde *business case*. Ook is er minder ervaring in het opschalen van *startup* naar mondiale speler. Daar moeten ondernemers dus aan werken. Maar ook

de overheid kan een grote rol spelen via subsidies, participaties in fondsen voor durfkapitaal zoals de Europese Commissie doet via het *European Investment Fund*, en het creëren van een beter ondernemingsklimaat en door meer aandacht te geven aan ondernemerschap op universiteiten en hogescholen.”

Kennis van zaken

“Laatst las ik een verhaal van een van de oprichters van Intel. Intel heeft de pentium-chip ontworpen, en terwijl die ontwikkeld werd, moest het bedrijf al vele honderden miljoenen dollars investeren in fabrieken om die chip te produceren. Dat gebeurde dus voordat ze wisten dat de chip een succes zou worden. Dat het lukte, hing in belangrijke mate samen met financiers die kennis van zaken hadden. Het durfkapitaal zit bij mensen die zelf bedrijven opgezet en verkocht hebben, maar toch actief blijven. Zulke *business angels* en *repeat entrepreneurs* beginnen we nu pas te krijgen in Europa. Hierin lopen we een generatie achter op de VS. Of wij in Nederland of Europa ons zorgen moeten maken omdat we te ver achter de Verenigde Staten of Azië aan lopen? Nee, het lukt ons ook wel. Het aantal *startups* is niet minder dan in de VS; we hebben goede technologieën en creatieve geesten. De overheid kan een impuls geven door partijen bijeen te

brenge en het financieel klimaat voor durfinvesteringen te verbeteren. Het is uiteindelijk aan ICT-bedrijven en financiers zelf om elkaar te vinden.

Financiers en *startups* zijn gebaat bij een betrouwbare overheid, die stabiliteit biedt aan investeerders. Bedrijven zijn gebaat bij een overheid die blijft investeren in talent: onderwijs en onderzoek. Eigen kweek is de kern van een bedrijf. Dat er zo veel bedrijven in Nederland investeren, is vooral omdat ze hier nog goede mensen kunnen vinden die bovendien over het algemeen goed Engels spreken. Talent van eigen bodem is ook nodig om excellent talent van buiten de landsgrenzen te kunnen aantrekken.”

Battle for talent

“Er is een mondiale *battle for talent* gaande. In de Verenigde Staten is het binnenhalen van buitenlands talent lastiger geworden. Dat merken universiteiten en bedrijven. Daar liggen kansen voor Europa én voor Nederland. Naast onderwerpen als auteursrecht, infrastructuur, informatieveiligheid, onderzoek, en ICT-toepassingsgebieden als eHealth, *smart grids* en e-overheid zijn e-vaardigheden en het aantrekken van toptalent thema's die zeker thuishoren in een Nederlandse ICT-agenda.”

e-Skills in Nederland beneden peil

Nederland heeft een schreeuwend tekort aan mensen die IT kunnen koppelen aan business. Doen we daar niets aan, dan kachelt onze kenniseconomie in rap tempo achteruit, voorspelt Peter Hagedoorn van de TaskForce e-Skills Nederland.

Sinds 2009 is de TaskForce e-Skills Nederland onder leiding van Hagedoorn actief. Deze TaskForce brengt de problemen rond (het gebrek aan) e-Skills in ons land in kaart, en doet aanbevelingen aan de bewindspersoon om deze op te lossen. Aan Hagedoorn de vraag wat er precies aan de hand is en welke oplossingen hij ziet.

Wat is er precies mis met de e-Skills in Nederland?

“Het tekort aan mensen met de juiste e-Skills wordt, afhankelijk van het economische scenario, geschat op 25.000 - 45.000 mensen in 2015. Dat moet je afzetten tegen een totaal van 350.000 IT-werkers. Een snel rekensommetje leert dat je over vier jaar een tekort van ongeveer tien procent hebt.”

Wat is daarvan het risico?

“Het grootste risico is dat wij in Nederland de boot gaan missen en dat onze kenniseconomie steeds verder achteruit kachelt. Wat betreft innovatie bivakkeren we nu al in de Europese achterhoede. De volgende stap is dat bedrijven hun innovatieve afdelingen naar het buitenland gaan verplaatsen omdat ze hier de juiste mensen niet kunnen vinden. Door de recessie valt dit nu nog niet zo op. Maar als het straks beter gaat, gaan we dat echt merken.”

Wat voor soort IT-werkers hebben we nu hard nodig?

“Nederland heeft een schreeuwend tekort aan topmensen in de IT, aan mensen die grote projecten kunnen leiden: de zogenaamde *sourcing managers*, business analisten en mensen die uitmunten in security. Bedrijven als Shell en Philips hebben nu al een tekort aan mensen met dit soort kwaliteiten. Daardoor komen grote projecten soms niet goed van de grond of lopen ze niet soepel. Vroeger hadden we een grote vraag naar technische IT-werkers. Nu gaat het veel meer om mensen die IT kunnen koppelen aan business. Juist daar zit de innovatie.”

Wat kunnen we daaraan doen?

“Op dit moment analyseert de TaskForce e-Skills Nederland wat het macro-economisch effect is van de verwachte tekorten. Daar willen we een bedrag aan hangen. Vervolgens is het aan de overheid om daar een target aan te koppelen. Zegt de overheid vervolgens dat het probleem binnen vijf jaar moet zijn opgelost, dan hangt daar een heel ander prijskaartje aan dan wanneer de

overheid ervoor kiest slechts tien procent van het probleem op te willen oplossen.”

Wat wil de Taskforce e-Skills?

“Wij hebben ons tot nu toe bescheiden opgesteld. Met een budget van twee tot drie ton per jaar kunnen wij er al voor zorgen dat de tekorten in de pijlers van de Nederlandse economie (de zogenaamde TOP-gebieden), zoals watermanagement en Flowers and Food, niet verder zullen oplopen. Behalve voldoende volume kunnen we er bovendien voor zorgen dat deze mensen ook nog inhoudelijk de juiste kwaliteiten hebben.”

Dat klinkt een beetje als pleisters plakken.

“Dat is correct. Want daarmee lossen we slechts een deel van het probleem op. Willen we meer, dan zullen er miljoenen op tafel moeten komen.”

Hoe doe je dat, op gerichte plekken de e-Skills vergroten?

“De kennis is er al. Dat is het probleem niet. Maar de zittende beroepsbevolking zal wel met die kennis moeten worden bijgeschoold. *Permanent learning* is broodnodig. Werkgevers en de overheid zullen daar geld voor moeten vrijmaken. Maar ook de opleidingen zullen moeten moderniseren. Nu is er in Nederland bijvoorbeeld geen goede opleiding voor *enterprise architect*.”

Dat klinkt als een meerjaren-deltaplan

“Dat valt wel mee hoor. Wat scheelt is dat de mensen die moeten worden bijgeschoold, geen absolute beginners zijn. We hebben het over overzichtelijke trajecten.”

En stel nu dat die miljoenen er alsnog komen. Hoe gaat de taskforce e-Skills dan te werk?

“Dan kijk ik met een schuin oog naar Engeland. Ook daar is een enorm tekort aan e-Skills. De conservatieve overheid heeft daar echter een ploeg van honderd personen op gezet, omdat zij het belang daarvan inzien. Per industrie-segment zijn er *councils* waarin *Captains of Industry* praten met IT-mensen om e-Skills op allerlei manieren te verankeren. Dat loopt daar al twee jaar. Ik ben dan ook razend benieuwd wat dat gaat opleveren.”

Vooruitblik

Dromen over 2021

Na ruim tien jaar houdt Factor ICT op te bestaan. Bij het afscheid kijken we niet terug, maar kijken we vooruit. Hoe heeft ICT over tien jaar – dus in 2021 – de zorg, veiligheid, het onderwijs en onze infrastructuur veranderd? Vier deskundigen aan het woord: niet over hun verwachtingen of wensen, maar over hun dromen.

Mobiliteit
2021

‘Onze manier van reizen verandert’

“Laatst stond ik op station Venlo, na een weekend in Duitsland. Ik moest weten hoe ik nog in Amersfoort kon komen. Maar mijn smartphone zat zonder stroom, dus geen NS routeplanner of 92920v. Ik realiseerde me toen wederom hoe sterk de binding tussen mobiliteit en informatietechnologie is geworden, en de invloed op ons gedrag. Voor iedereen, van forens tot funshopper: onze mobiliteitsbewegingen worden minder een uiting van gewoontegedrag, maar weloverwogen keuzes op basis van een allesomvattend informatiesysteem. En dit informatiesysteem is dankzij hedendaagse technologie altijd up-to-date, individueel en overal beschikbaar.

Deze binding tussen mobiliteit en informatietechnologie zal de komende tien jaar verder versterken. Dat heeft gevolgen voor de manier waarop we ons verplaatsen. Deze zal ongetwijfeld ook duurzamer worden. Om een voorbeeld te geven: het is niet ondenkbaar dat fietsers en auto's een sticker krijgen, met zonnecollectoren en een chip die via telecommasten en satellieten doorgeven waar het vervoersmiddel zich bevindt. Met deze informatie kunnen we van tevoren files voorspellen, snelle

routes voor hulpdiensten uitstippelen en fietsenstallingen beter spreiden. Met slimme verkeerssystemen worden de infrastructuur en mobiliteitsmanagement steeds beter en fijnmaziger.

Ook zal het nieuwe werken dankzij ICT in een stroomversnelling komen. De kunst is echter om de gebruikerswereld en -ervaring van werknemers centraal te stellen. De mens past zich immers minder snel aan dan de techniek. Zo voorzie ik in 2021 aan de muur van ieder thuishkantoor een touchscreen met camera. Druk je daar op, dan gaat bij een collega een piepertje. Laat hij/zij jou binnen, dan heb je contact, kom je 'virtueel' in elkaars kantoor en kun je met elkaar praten alsof je met elkaar op de gang staat, zoals in een conventioneel kantoorgebouw.

ICT maakt mobiliteit daarmee duurzamer. Dankzij slimme systemen en technieken verminderen we onnodige verplaatsingen en wordt het eenvoudig, zelfs halverwege de reis, van vervoersmiddel te veranderen. Als ik in 2021 op Station Venlo sta, geeft mijn iBerry aan dat ik tot Eindhoven met Jan en Simone in de auto kan meerijden, daarna moet overstappen op de intercity met flexpleklounge en het laatste stuk zal moeten lopen, omdat mijn fiets is gestolen. Tenslotte suggereert de iBerry nog even vriendelijk dat ik volgende keer beter kan thuiswerken, en daarmee CO₂ en geld bespaar.

Paul Santman, coördinator van de Europese Mobiliteitsweek (zie www.europesemobiliteitsweek.nl)

Onderwijs
2021

‘ICT gaat grenzen slechten’

“ICT gaat in de toekomst allerlei soorten grenzen slechten. Neem de scheiding tussen het instituut school en de buitenwereld. Die grens is in het industriële tijdperk getrokken: de deuren van scholen gingen dicht, en leren moest binnen vier muren gebeuren. Maar dankzij ICT en moderne technieken gaan die deuren weer open. De buitenwereld komt naar binnen. Docenten gaan met leerlingen virtueel door het oude Athene wandelen. Scholen onderhouden dankzij ICT heel eenvoudig contacten met bedrijven, musea en met de overheid. Al die invloeden van buiten gaan leren weer leuk maken. Leerlingen profiteren daarvan. En het is goed voor de kwaliteit van het onderwijs.

Ook gaat ICT in de toekomst grenzen slechten tussen verschillende onderwijssectoren slechten. Elke vmbo-leerling heeft wel een talent op havo of vwo-niveau. En wat is er tegen om een havo 4-leerling gedeeltelijk te laten studeren op de universiteit als hij daar de kwaliteiten voor heeft, of om een basisschoolleerling een aantal lessen te laten volgen in de brugklas? Dankzij ICT kan elke leerling individueel worden

bediend, op zijn eigen niveau en toegespitst op zijn eigen verlangens. Leerstijlen worden op maat gemaakt. We hoeven niet meer allemaal hetzelfde te leren op hetzelfde moment. Ten slotte zullen scholen hun leerlingen steeds vaker laten leren door samen concreet producten te ontwikkelen. Neem het 3D-printen of *artificial intelligence*. Het duurt niet lang meer voordat scholen daarmee aan de slag gaan. Daarmee vervagen de grenzen tussen het onderwijs en het bedrijfsleven. Het vak van docent wordt er onder invloed van al deze ontwikkelingen alleen maar leuker op. Waar vroeger informatie schaars was, en leren gericht was op het vergaren daarvan, wordt het straks de opgave om alle informatie die er is, te transformeren tot nieuwe kennis. Een docent gaat daarin een coachende rol vervullen en ziet waar de gaten in de kennisopbouw van de leerling zitten. Omdat hij daar zelf ook van kan leren, wordt het vak er een stuk interessanter van.”

Margreet van den Berg, adviseur en blogger op het gebied van onderwijs en ICT (zie <http://ict-en-onderwijs.blogspot.com>.)

Veiligheid
2021

‘Privacy is een totale illusie’

“Over tien jaar zijn we verlost van de digitale sleutelbos. We hoeven geen enorme hoeveelheid wachtwoorden meer te onthouden. De digitale telefoon is dan een herkennings- en authenticatiemiddel voor allerlei toepassingen via *cloud computing*.

Die mobiele telefoon kan ons identificeren via een hele reeks biometrische kenmerken: iris, stem, vorm van oorschelp, vingerafdruk, eventueel in combinatie met één password. Die mobiele telefoon legt verbinding met de *cloud*. De telefoon zelf heeft geen inhoud. Die haalt razendsnel de informatie uit de *cloud*. Tevens is de telefoon de verbindende schakel tussen een groot beeldscherm en het toetsenbord. PC's en laptops zullen verdwijnen. Smartphones en tablets nemen dat over. De mobiele telefoon zal een middel worden om te betalen. Het chartale geld, pin, creditcard, chipknip zullen verdwijnen. Portemonnees zijn niet meer nodig. Betalen doe je door je mobiel bij een betaalpunt te houden, in combinatie met die herkenningsmiddelen. Tevens is het een identiteitsbewijs. Dat je in 2011 rijbewijs, kentekenbewijs deel 1 en 2 en een groene kaart bij je moet hebben om te mogen autorijden, is in 2021 onbegrijpelijk. Natuurlijk bevindt dat zich in één systeem.

Embedded systems maken het mogelijk te achterhalen wie zich waar bevindt. Via de *cloud* is te traceren wie op welk moment wat doet op een bepaalde plek. Privacy is een totale illusie. Maar dat is anno 2011 ook al zo. Via tomtom of mobiele telefoon is je locatie bekend. Tank je bij een benzinstation, dan legt een camera dat vast. Loop je in een station, idem dito. In het centrum van Londen staan 200.000 camera's opgesteld. Dat zijn er zo veel, dat ze niet meer door mensen zijn te controleren. En software is nu onvoldoende adequaat om mensen real time te identificeren. Alleen als iets zich voordoet, wordt die informatie uitgelezen. Je valt pas op als je iets doet dat niet door de beugel kan. De politie identificeert via een mobiele device verdachten. De pakkans wordt groter, en uiteindelijk willen we dat ook. De zee van privacygevoelige data is zo groot, dat je erin kunt verdrinken. Om misbruik te voorkomen zal de overheid wetgeving moeten opstellen en moeten handhaven. Honderd procent veiligheid is een illusie. Maar de techniek maakt de toekomst veiliger dan die nu is.”

Paul Ostendorf, futuroloog (www.neoversum.com)

“Patiënt wordt gezagvoerder”

“Hoe de gezondheidszorg eruit ziet in 2021? Dan is de patiënt de gezagvoerder en de dokter fungeert als coach. Natuurlijk, de arts stelt de diagnose en stuurt bij, maar de patiënt zal meer verantwoordelijk worden voor zijn eigen ziekte en gezondheid. Patiënten zijn dan ook bijzonder goed geïnformeerd. Met dank aan ICT.

Echt twintigste eeuw is: de dokter vraagt, de patiënt antwoordt. Maar patiënten kunnen veel antwoorden zelf vinden. Waar voorheen patiënten thuis moesten blijven omdat ze maandelijks naar de arts moesten om bloed af te nemen, kunnen ze nu lekker op wereldreis. Ze prikken zichzelf, stoppen het bloed in een mobiel apparaatje, lezen de gegevens uit en sturen die op naar de arts. Deze kan digitaal receptuur voorschrijven of aanpassen. Zo kan de patiënt met trombose, diabetes of lastiger ziektebeelden gewoon de hort op. Na ziekte of operatie zijn er herhalingsbezoeken om te bezien of alles goed gaat. Die kunnen grotendeels digitaal worden afgedaan, via VOIP, chat of e-mail.

Bij een consult aan het ziekenhuis is in 2021 de verantwoordelijkheid van de patiënt ook toegenomen. De arts hoeft niet meer te vragen welke medicijnen de patiënt gebruikt. Tijdrend voor de arts, onder zijn niveau. De patiënt heeft er veel belang bij dat de arts het weet. Die vult dat zelf dus in, vooraf.

Bij de geestelijke gezondheidszorg geldt eenzelfde ontwikkeling. Veel therapie wordt in 2021 thuis gegeven. De 20-minuten uitleg die een arts soms moet geven, ervaren de patiënten thuis al via internet. De kwaliteit van het bezoek aan de arts gaat daarmee omhoog.

Grote zorggebouwen hebben tegen die tijd hun langste tijd gehad. Minder bezoek leidt tot minder behoefte aan ruimte. Stenen zijn zonde van het geld. Natuurlijk zullen er grote ziekenhuizen nodig blijven voor operaties, voor het stellen van diagnoses en zorg. Maar de tijd van concentratie is voorbij.

We vergrijzen. En op medisch gebied is steeds meer mogelijk. Het betekent dat de interactie tussen artsen onderling ook moet toenemen. De diabetespatiënt heeft behalve met een arts, ook te maken met een diëtist, een ergotherapeut en nog wat specialisten. Slimme toepassingen zorgen ervoor dat artsen van elkaar weten waarmee ze bezig zijn en dat hun behandelingen op elkaar aansluiten. Dat we tien jaar geleden eindeloos over het elektronisch patiëntendossier discussieerden is in 2021 vergeten. Het EPD is nu een onmisbare schakel.”

Gert-Jan van Boven, directeur van Nictiz, expertisecentrum voor ICT in de zorg (www.nictiz.nl)

Schermselvingen tussen rekkelijken en preciezen

Hoe open en vrij blijft internet?

Dat internet een open, vrij platform moet zijn, lijkt algemeen geaccepteerd. Maar in hoeverre mogen internetserviceproviders (ISP's) bepalen wat consumenten kunnen en mogen via internet? De discussie over netneutraliteit is een discussie tussen rekkelijken en preciezen.

Plotseling was daar de discussie over Google en telecomaandier Verizon. Die bedrijven zouden praten over het voorrang geven aan bepaalde diensten van Google voor extra geld. Met als gevolg mogelijk hogere prijzen voor consumenten, maar vooral: diensten die lastiger te bereiken zijn.

En dan was er medio 2010 de aankondiging van een topman van Deutsche Telekom dat hij nieuwe betaalmodellen wil ontwikkelen voor mobiel internet. Hij dacht erover om dienstenaanbieders, zoals Google en Apple, te laten betalen voor doorgifte. Als dat het geval wordt, misbruikt Deutsche Telekom – en zijn Nederlandse dochter T-mobile – zijn positie als doorgeefluik van het internet en tast daarmee het open internet aan, stelt Bits of Freedom, een beweging die in Nederland ijvert voor open, vrij internet.

“De ISP's hebben een netwerk aangelegd waarover wij kunnen internetten. Tot nu toe hielden ze zich niet bezig met wat wij – internetgebruikers – deden via internet. Ze hadden een poortwachtersfunctie. Die is heel waardevol. Nu zien we dat ze eisen gaan stellen. Ze willen geld vangen voor die poortwachtersfunctie”, stelt Daphne van de Kroft van Bits of Freedom. Bits of Freedom heeft een manifest gemaakt, waarin het de Nederlandse overheid vraagt de netneutraliteit te waarborgen en verschillende datastromen in principe gelijkwaardig te behandelen.

De overheid kan niet vertrouwen op marktwerking, stelt Van de Kroft. “Als de netneutraliteit niet is gewaarborgd, dan kun jij bij jouw provider sites wél bezoeken die ik bij mijn provider niet kan bezoeken. Dat kan niet. Er is vrijheid van het vergaren van informatie. Dat betekent niet dat sommige informatiestromen geen voorrang kunnen krijgen op

internet. Zo is VOIP gebaat bij voorrang. Daar moeten alle bits over het netwerk netjes achter elkaar staan voor een goed signaal.”

Nieuw verdienenmodel

Jos Huigen is directeur Europese Zaken bij KPN en houdt zich onder meer bezig met het *New Regulatory Framework*, dat in Brussel wordt ontworpen. Hij stelt dat door het gebruik van termen als vrijheid van meningsuiting en vrijheid van informatievergaring, de discussie uit het lood wordt getrokken. “Natuurlijk zijn wij voor open, vrij internet”, zegt Huigen. Maar er zijn wel problemen met de sterke toename van het data-/internetverkeer op het mobiele netwerk. Dat zet de kwaliteit van de dienstverlening onder druk. Huigen: “Het verdienenmodel zal de komende jaren verschuiven van inkomsten uit belverkeer naar inkomsten uit dataverkeer.”

Een voorbeeld is VOIP over mobiele netwerken. Paul Knol, ook werkzaam bij KPN, en gericht op de Nederlandse overheid: “Als iedereen VOIP gaat gebruiken op zijn mobiele telefoon via een goedkoop data-abonnement, dan vallen de mobiele gespreksinkomsten weg. Daarmee kunnen we de investeringen niet meer doen die nodig zijn om de toename in het dataverkeer op te vangen. En daardoor neemt de kwaliteit af. In de omslag naar een nieuw verdienenmodel kunnen onze klanten kiezen: ofwel bellen via VOIP met abonnementen met een hoger datatarief, ofwel via een goedkoop data-abonnement, maar daarmee mag je dan niet bellen met VOIP.”

Volgens Knol en Huigen stelt dat de Nederlandse consument niet voor voldongen feiten. “Er is meer dan voldoende keus tussen aanbieders, en er is voldoende keus bij iedere aanbieder. Overigens doet een blokkade van VOIP zich op het vaste net niet voor.”

Oligopolie

Dat is toch vreemd, reageert Van der Kroft van Bits of Freedom: “Als je een goedkoop data-abonnement hebt, dan is het niet aan de provider om te bepalen met welke dienst je die data afneemt. Als jij met dat goedkope data-abonnement alleen wilt VOIP'en totdat je data op zijn, dan moet dat toch kunnen?”

Bovendien gelooft Van der Kroft niet dat het afsluiten van VOIP beperkt blijft tot het mobiele netwerk. “Als het toestaan

van VOIP een financiële kwestie is, zoals KPN hier zegt, dan kunnen we dergelijke stappen ook op het vaste net verwachten. Het argument dat consumenten gemakkelijk kunnen overstappen op de Nederlandse markt is gewoon niet waar. Op z'n best is de Nederlandse markt een oligopolie, met een klein aantal aanbieders, zo blijkt uit een rapport van het Centraal Plan Bureau. En zeker nu op het vaste net *triple play* steeds algemener wordt, is de overstap voor consumenten steeds lastiger."

Voorrangregels voor diensten zijn niet uitzonderlijk, stelt KPN echter. Ze zijn er nu al. Knol: "IP-telefonie en IP-televisie zijn diensten die alleen kunnen worden aangeboden als de aanbieder de kwaliteit daarvan kan garanderen. Als de belbits niet snel genoeg worden afgeleverd, is er geen telefoonverbinding, en als de bits van een film niet goed worden afgeleverd speelt de film niet goed af."

"Om de dienstverlening te bewaken grijpen we in uitzonderlijke gevallen in de inhoud in", vult Huigen aan. "Als de overheid dat wil, bijvoorbeeld bij maatschappelijk ongewenste uitingen zoals kinderporno. Ook blokkeren we spam, en we denken dat gebruikers daar blij mee zijn. Ten slotte hebben we een *fair use policy*. Ga je meer dan het tienvoudige downloaden, dan waarschuwen we op een gegeven moment de klant. Hij moet zijn gedrag aanpassen of een ander abonnement nemen. Doet hij dat niet, dan zullen we hem uiteindelijk 'afknippen' en minder snel internet geven. Anders hebben andere klanten te veel last van zijn gedrag."

Transparantieregulering

De Europese Unie talmt nog met het opstellen van richtlijnen om netneutraliteit te waarborgen. Verstandig, vinden Huigen en Knol van KPN. "De OPTA kan het in Nederland goed af. Ik heb eurocommissaris Kroes wel eens horen zeggen: 'If it ain't broke, don't fix it'", zegt Huigen. "Dat lijkt me de juiste voorzichtigheid. Je moet geen regels maken voordat je een duidelijke probleem hebt."

Maar volgens Bits of Freedom ligt dat probleem er al. "Als providers signalen gaan afknippen, dan zijn diensten als Skype of digitale televisie onbruikbaar. Google, Hyves en Marktplaats hadden niet kunnen ontstaan als internet niet zo open was geweest. Bedrijven die nu videodiensten ontwikkelen, kunnen door afknippen van een signaal of het blokkeren van een site hun product niet op de markt brengen. Providers kunnen innovatie zo blokkeren. Het is aan de Nederlandse overheid om heldere regels op te stellen."

KPN denkt dat met een transparantieregulering voor internet door serviceproviders veel kan worden opgelost. Knol: "We beseffen dat we klanten moeten vertellen wat we doen. Als we een poort dichtzetten, dan moeten we dat helder uitleggen. In Canada bestaat de verplichting om dat op een webpagina met netwerkbeheer te zetten. Daar kan ik me wel iets bij voorstellen, hoewel we niet moeten doorslaan in vele pagina's met kleine lettertjes. Dat leest uiteindelijk ook niemand meer."

Intussen in Den Haag

Bij de Tweede Kamer ligt een voorstel tot wijziging van de Telecommunicatiewet. In dit wetsvoorstel staan regels over netneutraliteit. Zo worden ISP's verplicht informatie te geven over eventuele beperkingen van de toegang tot internet of het gebruik van diensten en toepassingen, en over de verkeersmaatregelen die een ISP treft. Eindgebruikers weten dan welke diensten minder toegankelijk zijn bij overbelasting van het netwerk én of de aanbieder netneutraal handelt. Ook is een voorziening opgenomen om nadere eisen te stellen aan de kwaliteit van elektronische communicatiediensten met als doel verslechtering van de diensten te voorkomen.

‘Auteursrecht aanpassen is een zaak van de lange adem’

De enige functionerende grensoverschrijdende online muziekdienst in Europa is een illegale, stelde eurocommissaris Neelie Kroes onlangs. Daardoor krijgen artiesten geen cent voor hun creatieve werk. Dat het huidige auteursrecht aanpassing behoeft, daarover is iedereen het eens. Maar hoe?

Het auteursrecht zorgt er onder meer voor dat de auteurs van boeken en liedjes geld krijgen bij publicatie en later gebruik, en dat creatieve uitingen uniek blijven. Ook slimme applicaties vallen onder het auteursrecht, zodat de ontwerper die voor zichzelf kan houden, dan wel er goed aan kan verdienen. Willem Wanrooij is algemeen beleidsadviseur van Buma/Stemra. “Heel veel innoverende bedrijven hebben profijt van copyrightbescherming. Neem Apple en Microsoft. Voor dat soort bedrijven zijn auteursrecht en andere intellectuele eigendomsrechten absoluut voordelig.” In dit artikel gaat het echter over grensoverschrijdende online muziekdiensten. Artiesten en componisten kunnen niet zelf bijhouden waar hun liedjes worden gedraaid. Daarvoor zijn collectieve belangenbehartigers in het leven geroepen als Buma/Stemra. Probleem in Europa: er zijn 27 Buma/Stemra’s. Om in de hele EU een online muziekdienst aan te bieden, moet je dus minimaal 27 licenties verwerven. Om het wereldrepertoire aan te kunnen bieden, moet je door een verdere fragmentatie van de rechten bij nog meer partijen de rechten regelen. En dus moet de Europese Commissie ingrijpen. Immers, de illegale markt waarop Neelie Kroes doelde, is alleen aan te pakken als er voldoende, aantrekkelijk geprijsd, legaal aanbod is.

Eén loket

Mars Mertens is onafhankelijk auteursrechtsspecialist. In rap tempo rafelt hij het auteursrecht uiteen. Er zijn rechten voor auteurs en rechten voor de uitvoerenden. Er zijn rechten voor het vermenigvuldigen en voor het openbaar maken. En belangrijk: “In Europese landen is auteursrecht een verbodsregelgeving. Je mag niets openbaar maken of verveelvoudigen, tenzij je toestemming krijgt van de auteur en de uitvoerende artiest of hun rechtsgeldige vertegenwoordigers.”

Auteursrecht is per land geregeld. Maar belangenbehartigers kunnen wel samenwerken of toestemming geven elkaars werk te vertegenwoordigen. Om grensoverschrijdende online muziekdiensten mogelijk te maken, moet er volgens Mertens een

Europese regelgeving komen die transparant is en een balans biedt tussen de belangen van de auteur/artiest enerzijds en de aanbieder/consument anderzijds. Bovendien zou het mogelijk moeten worden voor aanbieders van diensten dat ze alle rechten bij één loket kunnen regelen. Dan moeten er wel weer meerdere loketten zijn die onderling concurreren. Bovendien moet de vergoeding die de exploitant betaalt zodanig zijn, dat hij de kans krijgt om een innovatieve muziekdienst op te zetten. Juist dáár wringt nu de schoen, stelt Mertens. *Startups* die online muziek legaal willen aanbieden, weten niet wat ze moeten betalen en aan wie ze moeten betalen. “Die auteursrechten hangen hen als een zwaard van Damocles boven het hoofd. En dat schrikt ook investeerders af. Die hele markt ligt nu bijna stil.”

Technische code

Rogier Klimbie is beleidsmanager bij Google Benelux. Hij pleit voor het snel regelen van auteursrecht, opdat nieuwe businessmodellen zich kunnen ontwikkelen. “Ik wacht op de nieuwe YouTube, Spotify of iTunes. Natuurlijk moeten muziek en film zo vrij mogelijk beschikbaar zijn, dus online. Maar de artiesten moeten wel beloond worden als hun muziek wordt gedraaid of gedownload. Dat recht staat niet ter discussie.”

YouTube (van Google) is bij uitstek zo’n online dienst. Google heeft een afspraak met Buma/Stemra over de rechten. Daarnaast heeft het bedrijf zelf verdienmodellen voor artiesten opgezet. Artiesten kunnen een song van tevoren een technische code geven. Komt er een filmpje op internet waarin gebruikers dat liedje naspelen, dan wordt dat opgemerkt. De artiest kan dan kiezen tussen blokkeren en weghalen, in geld omzetten of er advertenties omheen zetten en zo verdienen. Klimbie: “Zonder dat wij de gebruiker in de weg zitten, kan de artiest eraan verdienen. De meesten kiezen de laatste optie, ook omdat het een teken van erkenning is als je wordt nagespeeld.”

Steken laten vallen

Ironisch genoeg wil dezelfde Europese Commissie die voor auteursrechtenproblemen heeft gezorgd, het auteursrecht nu snel regelen, stelt Willem Wanrooij van Buma/Stemra. De collectieve belangenbehartigers waren in 2004 tot een akkoord gekomen, maar dat akkoord is naar de prullenbak verwezen, omdat die samenwerking onder ontoelaatbare mededinging werd geschaard. Wanrooij: "Het collectief beheren van rechten is toch iets anders dan het produceren van auto's." En sindsdien zijn er nog twee incidenten geweest waardoor Brussel online licentieverlening eerder gehinderd dan bevorderd heeft, stelt hij. Er is veel mogelijk op de Europese markt, maar daar komt doorgaans weinig van terecht. Dat is niet alléén de schuld van de commissie, sust hij. De belangenorganisaties hebben ook steken laten vallen door elkaar dwars te zitten. En de individuele landen ook. Wanrooij: "Dat de Nederlandse overheid het *peer-to-peer* aanbieden van films en muziek verbiedt, maar het downloaden toestaat, maakt ons land uniek. Die uitwisseling van bestanden – dus vooral muziek en films - is geëxplodeerd sinds Napster, dus vanaf ongeveer 2000. Bovendien kunnen Internet Service Providers zeggen dat hun klanten niets illegaals doen. Terwijl ze gewoon meehelpen dat het auteursrecht wordt geschonden en artiesten geld mislopen."

Buma/Stemra wil de Nederlandse praktijk afstemmen met de grote markten om Nederland heen en in goed overleg met de ISP's tot zaken komen. "Marktomstandigheden moeten zuiver zijn als we tot online muziekdiensten willen komen waar de consument maximaal plezier aan beleeft, terwijl de auteurs netjes worden vergoed."

Lange adem

Klimbie van Google denkt dat het auteursrecht wel flexibeler mag worden. "Het ministerie van Economische Zaken,

Landbouw en Innovatie is daar goed mee bezig door te pleiten voor *fair use* en een discussie in Brussel hierover. Maar hoe je het ook aanpakt, je lost het nooit in een keer op. Auteursrecht aanpassen is een zaak van de lange adem."

Wanrooij verwacht dat de collectieve belangenbehartigers van muziecrechten nog in 2011 met een model komen waar bedrijven bij drie of vier portals de licenties kunnen regelen. Nog niet alle grote rechthebbenden – denk aan hele grote muziekluitgevers - hebben zich erbij aangesloten. Maar in elk geval neemt de fragmentatie af. Maar ook dat voorstel moet worden goedgekeurd in Brussel. Wanrooij: "Als ze dat afschieten, dan is de ramp compleet."

Intussen in Den Haag

Het kabinet pleit voor meer online legaal aanbod door de introductie van pan-Europese licenties. De Europese Commissie werkt daar al aan. Nederland meent echter ook dat dit niet ten koste mag gaan van het aanbod van nationale cultuuruitingen uit kleinere landen en pleit dus voor het behoud van culturele diversiteit.

Ook pleit het kabinet voor een Europese discussie over *fair use* van auteursrechtelijk beschermd materiaal door gebruikers. De niet-commerciële *user-created content* zet de bestaande, limitatieve lijst van uitzonderingen in de richtlijn auteursrecht steeds meer onder druk. Een *fair use*-uitzondering zou meer flexibiliteit brengen in de manier waarop het auteursrecht kan omgaan met de snelle technologische veranderingen op het internet.

‘Standaardisatie levert concurrentievoordeel op’

Standaardisatie draagt 0,3 tot 0,9 procent bij aan de groei van het Bruto Nationaal Product. Dus laat systemen op elkaar aansluiten via een standaard, zou je zeggen. Maar de praktijk is weerbarstig. “Een standaard vaststellen betekent nog niet dat die wordt gebruikt”, stelt Nico Westpalm van Hoorn vast.

Eigenlijk is Nederland nog maar kort bezig met het aanwijzen van standaarden die overheidsorganisaties moeten gebruiken bij de gegevensuitwisseling met burgers en bedrijven, en tussen overheden onderling. Het bedrijfsleven vroeg om dergelijke standaarden. Als de overheid standaarden voor de eigen toepassingen vaststelt, kunnen bedrijven ICT-oplossingen makkelijker maken, is de gedachte. Voor het vaststellen van de standaarden werd in 2006 het Forum Standaardisatie opgericht. Het Forum Standaardisatie – met daarin marktpartijen, wetenschappers en overheden – adviseert aan het College Standaardisatie, waarin alleen topambtenaren zitten. Het College beslist welke standaarden overheidsbreed de norm worden. Uitgangspunt is het kabinetsbeleid dat standaarden open moeten zijn, zoals vastgesteld in het actieprogramma Nederland Open in Verbinding. Inmiddels heeft het College Standaardisatie achttien open standaarden aangewezen voor tal van toepassingen waarmee de overheid communiceert met burgers of bedrijven. Dat betekent dat de overheid zichzelf verplicht om ermee te gaan werken. Doelmatige inzet van ICT kan immers forse besparingen opleveren.

“Sinds 2006 hebben we standaarden vastgesteld voor grote administratieve processen. Denk aan e-factureren of werkbriefjes van uitzendbureaus. Het vaststellen van een standaard vraagt vaak om grote transitieprocessen bij partijen die ermee te maken hebben”, aldus Nico Westpalm van Hoorn. Hij is voorzitter van het Forum Standaardisatie en was voorheen CIO verantwoordelijk voor ICT dienstverlening van het Havenbedrijf Rotterdam. Dat de overheid zich met standaardisatie bemoeit, is niet verwonderlijk, stelt Westpalm van Hoorn. Standaardisatie draagt 0,3 tot 0,9 procent bij aan de groei van het Bruto Nationaal Product, aldus een schatting. Dit wordt onder andere toegeschreven aan schaalvoordelen, kennisdeling, betere interoperabiliteit, innovatie en een verlaging van transactiekosten. Westpalm ten Hoorn: “Als we de economie zien als een netwerk van organisaties die afspraken met elkaar maken, dan kun je het ontbreken van die afspraken, bijvoorbeeld over basale ICT-standaarden, zien als marktfalen. Daar kan de overheid voor zichzelf een rol zien.”

Duwen en trekken

Het maken en implementeren van standaarden kost de meeste bedrijven en overheden in eerste instantie geld en tijd. ICT-systemen moeten erop worden aangepast. Mensen moeten ermee leren werken, en werkprocessen moeten slimmer worden ingericht. Maar uiteindelijk levert dat geld op, ook voor de bedrijven. “Denk maar aan elektronische standaardberichten van het bedrijfsleven, die het wereldwijde transport van containerstromen begeleiden”, illustreert Westpalm van Hoorn. Klinkt logisch, maar de praktijk is weerbarstig. “Je kunt een standaard vaststellen, maar dat betekent nog niet dat hij wordt gebruikt. Dominante marktpartijen kunnen dwarsliggen. Dat betekent duwen en trekken om ze over de streep te krijgen. Of de markt is juist totaal versnipperd; dan ga je werken met ambassadeurs.” Een voorbeeld van het laatste is e-factureren, stelt Westpalm van Hoorn. “Boekhouders en accountants

worden er op korte termijn niet beter van. Sterker nog, de migratie kost hen geld. Dan is het lastig om ze die overstap snel te laten maken. Al die afzonderlijke spelers maken in eerste instantie hun eigen afweging.”

Maar een standaard werkt. Soms moet iemand durven vasthouden aan zijn idee om het tot een succes te maken. Iemand met ambitie, die toewerkt naar een stip aan de horizon ziet, aldus Westpalm van Hoorn. “Albert Heijn haalde de streepjescode op producten naar Nederland, met als doel de kassa-afhandeling te verbeteren. Het betekende wel dat leveranciers en supermarkten moesten gaan samenwerken. Het is gelukt, omdat Albert Heijn vast heeft gehouden aan dit idee.” Om een standaard te laten slagen moet er een goed businessmodel zijn, stelt Westpalm van Hoorn. De beheerorganisatie achter de standaard moet deugen. En dan nog kost migratie tijd. “Zelfs als je een goed businessmodel hebt en iedereen van goede wil is – zoals bij Standard Business Reporting – dan kost het minstens vijf jaar om het algemeen werkend te maken.”

Concurrentievoordeel

Westpalm van Hoorn is overtuigd van het nut van standaarden in Nederland. “Wij zijn een handelsland. Logistiek is bij uitstek een wereld waar je het elektronisch moet doen. Een handelsland leeft van transacties. Als je de kosten van transacties kunt verlagen door een standaard in te voeren, bereik je concurrentievoordeel. Waar de markt dat niet samen voor elkaar krijgt, moet de overheid ingrijpen en de start van een beheerorganisatie ondersteunen. Denk aan de horeca met al zijn vergunningen. Of de afvalverwerkers. Kom je samen tot één standaard, dan nemen de kosten van zowel bedrijven als overheid af.”

De overheid heeft echter de neiging om zich te richten op zichtbare dingen, stelt hij. “En dan wordt het inrichten van een beheerorganisatie al snel saai gevonden. Maar een bijdrage aan een proces van standaardisatie in ketenprocessen – zoals in het programma *Slim geregeld, goed verbonden* - biedt heel veel meerwaarde.”

‘We worden te traag en te duur’

Minder regeldruk met het Ondernemingsdossier

Het Elektronisch ondernemingsdossier (EOD) maakt het digitaal uitwisselen van informatie tussen een onderneming en de overheid makkelijker, transparanter en kostenefficiënter. Erik de Ruijter, directeur beleid & advies van de Nederlandse Rubber- en Kunststofindustrie (NRK), voorspelt dat de regel lastendruk voor zijn sector daardoor met vijftien tot dertig procent zal afnemen.

Voldoen aan alle wet- en regelgeving van de overheid - veel ondernemers hebben er hun handen vol aan. Voor de NRK was dat de reden om vier jaar geleden na te gaan denken over hoe de kostenverslindende en tijdretende informatie-uitwisseling tussen overheid en bedrijfsleven beter en slimmer kan worden georganiseerd. Na een onderzoeksfase en een praktijktest (EUGO) in 2009, wordt nu de laatste hand gelegd aan een businessplan. En zo staat de NRK ineens aan de vooravond van het belangrijke besluit om het EOD landelijk uit te rollen. De Ruijter: “Een aantal no-go-fases zijn we al gepasseerd. We zijn de 0.1-versie van het systeem aan het bouwen. Maar naast dit technische verhaal moeten we ook bestuurlijk en politiek draagvlak organiseren. Daarom volgt in maart 2011 de uiteindelijke beslissing in de bestuurlijke lijn.”

Om misverstanden te voorkomen: aan het nut van het EOD wordt niet getwijfeld. De Ruijter: “We weten dat het EOD enorm veel tijd en regeldruk scheelt en dat het fouten in de informatie-overdracht voorkomt. Zo hoeven bedrijven straks niet meer zelf uit te zoeken welke regels er op hen van toepassing zijn. Met het EOD keren we dat namelijk om:

op basis van het bedrijfsprofiel dat bedrijven zelf opstellen, laat de overheid straks weten aan welke eisen een onderneming moet voldoen.”

Alleen al op het gebied van milieuwetgeving is becijferd dat bedrijven van de NRK dankzij het EOD veertien procent kunnen besparen op hun administratieve lasten. De Ruijter: “Voegen we daar de componenten energie en arbo aan toe, dan kan dat voordeel oplopen tot dertig procent, met uitschieters naar veertig.”

De Ruijter spreekt dan ook van ‘een waardevol project met veel ambitie en potentie’. “Steeds meer mensen geloven erin dat het EOD goed is voor de overheid en voor het bedrijfsleven. De *bottom line* is dat het onze concurrentiekracht vergroot. Want in de tijd die we straks besparen op administratieve rompslomp, kunnen we productie gaan draaien. En daar zijn bedrijven tenslotte voor op deze aarde.”

Lastige marktintroducties

Alle voordelen ten spijt, toch is een grootscheepse invoering van het EOD nog geen gelopen koers. De Ruijter: “We hebben het hier over een nieuw product en een nieuwe markt. Dat zijn – om in marketingtermen te blijven – lastige marktintroducties. Bovendien is dit een multi-stakeholdersonderwerp, dat vraagt om een ketenaanpak, waarbij dan ook nog eens zowel publieke als private partijen zijn betrokken. We moeten het met elkaar doen, anders werkt het niet. Lastiger kan het bijna niet. We hebben dus nog veel werk te doen.”

Zijn inspanningen zullen zich de komende tijd richten op het (verder) overtuigen van bedrijven dat het EOD zin heeft. “Maar ook de overheid moet meedoen om de vertaalslag te maken van wetgeving naar ‘doe-dingen’ voor bedrijven. Voor de NRK hebben we het dan over drie ministeries: het ministerie van Infrastructuur en Milieu voor de milieuwetgeving, het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en

Innovatie voor de energiewetgeving, en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid voor wetgeving rondom arbeidsomstandigheden. Ook deze partijen moeten ervan overtuigd worden dat het EOD voor hen nut heeft. Dat is namelijk goed voor de effectiviteit van de wetgeving. En als het EOD goed werkt, gaan wij schoner, energiezuiniger en veiliger werken.” Ten slotte moeten ook gemeentes warm worden gemaakt voor het EOD. De Ruijter: “Handhaving van de wetgeving is immers ook een gemeentelijke taak. Dus moeten ook zij de winst van deze nieuwe werkwijze inzien.”

Transitieproces

De Ruijter is ervan overtuigd dat alle inspanningen niet zonder resultaat zullen blijven. De tijd is er namelijk rijp voor, stelt hij. “Het concept van het EOD sluit immers volledig aan bij nieuw beleid dat door de overheid wordt ontwikkeld. Er staan de komende maanden belangrijke beslissingen op de agenda: er komt een Bedrijfslevennota, de Digitale Agenda verschijnt, en de Commissie Wientjes komt met een eindrapport. Zowel door de overheid als in de industrie worden beleidsstandpunten geformuleerd die precies aansluiten bij de principes en de denkwijze die ten grondslag liggen aan het EOD. Dat beleid is vaak nog abstract, maar het EOD laat zien hoe dat beleid in de praktijk kan gaan werken.”

Met belangstelling kijkt hij dan ook uit naar de Digitale Agenda. De Ruijter: “Bedrijven gebruiken, gedreven door de crisis en de toenemende concurrentie, ICT en nieuwe technieken om zich aan te passen en om te overleven. Wendbaarheid en flexibiliteit zijn levensvoorwaarden. De Digitale Agenda.nl zie ik als het transitieproces, dat nodig is om het contact tussen de overheid en het bedrijfsleven aan te passen aan de eisen van deze tijd. Want hoe het nu gaat, kan het niet langer. We worden te traag en te duur. De Digitale Agenda kan de overheid met een vernieuwend concept weer in de tijdgeest plaatsen. Zodat we samen kunnen optrekken in de mondiale economie.”

Zo werkt het

Bedrijven en toezichthouders van vier verschillende branches doen momenteel ervaring op met het Ondernemingsdossier: de Rubber- en Kunststofindustrie, de horeca, de recreatiesector en de kinderopvang. Maar hoe werkt het in de praktijk?

- Ondernemer en overheden spreken af hoe zij informatie willen uitwisselen.
- Ondernemer en overheden zetten vervolgens relevante gegevens eenmalig in het digitale Ondernemingsdossier en houden het actueel.
- De ondernemer kan relevante informatie voor de onderneming over wetten en regels eenvoudig oproepen.
- Moet de ondernemer een vergunning aanvragen of een maatregel treffen, dan geeft het Ondernemingsdossier tijdig een signaal en kan digitaal actie worden ondernomen.
- Zo wordt voorkomen dat ondernemers meerdere keren dezelfde informatie moeten verstrekken. Door deze efficiënte informatie-uitwisseling hoeft de overheid bovendien minder inspecties op locatie uit te voeren.

Meer weten over het Ondernemingsdossier en het NRK?
Kijk op www.nrk.nl

Soepele overstap van DigiD naar eHerkenning

DigiD voor bedrijven is niet meer. En de overstap naar een nieuwe oplossing is soepel verlopen. “eHerkenning is er en het werkt”, zegt projectleider Mariane ter Veen.

De overstap van DigiD naar eHerkenning ging eigenlijk vrij gemakkelijk. Medio januari was Mariane ter Veen de jubel alweer voorbij. “Vooral in september en oktober is er heel hard gewerkt aan de versie van eHerkenning die DigiD voor bedrijven moest vervangen. Sinds 1 januari kunnen bedrijven op verschillende betrouwbaarheidsniveaus zaken doen met de overheid.”

Ter Veen is als projectleider bij ICTU verantwoordelijk voor het tot stand brengen van het afsprakenstelsel eHerkenning. Dat doet zij in opdracht van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I). Voor de overgang van DigiD Bedrijven naar eHerkenning werkte ze nauw samen met een projectleider die vanuit het ministerie speciaal voor deze overgang was aangesteld.

“eHerkenning is de digitale voordeur naar de online diensten in overheidsland.”

Overstapservice

Ter Veen vindt vooral het tempo waarin eHerkenning zich ontwikkelt, opmerkelijk. De netwerkstructuur van eHerkenning heeft geholpen problemen snel op te lossen. Zo stelde het ministerie van EL&I dat het overstappen van DigiD voor bedrijven naar eHerkenning de ondernemer zo min mogelijk werk moest opleveren. Ook mocht het de ondernemer geen geld kosten. Daarvoor is een speciale overstapservice in het leven geroepen: bedrijven die willen inloggen via DigiD voor bedrijven krijgen een melding dat hun account is verlopen. Met een paar muisklikken kunnen zij overstappen op eHerkenning. Bovendien krijgen deze bedrijven gratis hun authenticatiemiddel voor eHerkenning, geleverd door een gecertificeerde aanbieder naar keuze. Ter Veen: “Op zich was het logisch dat de overheid de overstap zo makkelijk mogelijk wilde maken. De bedrijven hebben er immers niet omge-

vraagd. Maar het zorgde wel voor een nieuwe uitdaging in het toch al strakke tijdpad.”

Koudwatervrees

Het aantal overheden dat eHerkenning afneemt, is begin 2011 nog vrij beperkt. Agentschap NL is een gebruiker van het eerste uur. Het ministerie van EL&I idem dito. De eerste gemeenten hebben zich inmiddels ook al gemeld, waaronder de gemeente Tilburg. Het aantal ondernemers dat zich aanmeldt als gebruiker van eHerkenning stijgt wel razendsnel. Begin februari lag alleen al het aantal bedrijven dat via de overstapservice een eHerkenningmiddel aanschafte, op meer dan 7000. En als het OmgevingsLoketOnline eind februari overstapt op eHerkenning zal dat de groei van het aantal gebruikers een extra impuls geven. Alle gemeentelijke en provinciale digitale aanvragen van burgers én bedrijven voor bouwvergunningen moeten via dit loket verlopen.

Hoewel het aantal overheden dat deelneemt nog beperkt is, zit het met de belangstelling voor eHerkenning wel goed. Een masterclass over dit onderwerp, eind november, trok 225 bezoekers. Ter Veen: “Na aanvankelijke scepsis zie je nu belangstelling. Dat blijkt uit reacties als: ‘mooi dat het er is’, ‘hoe werkt het?’ en ‘wat moet ik doen?’”

Ze begrijpt dat overheden niet direct overstappen. “Aansluiten op eHerkenning is eenvoudig, maar eerst moet er een elektronische dienst zijn. Bij het maken van zo’n dienst komt veel meer kijken dan bij eHerkenning op zichzelf.” De eerste implementaties van eHerkenning gaan vooral over online diensten. Daarvan zijn er steeds meer in overheidsland, zegt Ter Veen. Andere overheden stappen pas over als hun eigen authenticatie is uitgefaseerd. In principe hoeft het projectbureau niet te weten welke overheidsdiensten gebruik maken van eHerkenning. Overheden kunnen bij de aanbieders in het netwerk terecht om eHerkenning te implementeren. De praktijk leert dat overheden nog koudwatervrees hebben en vooraf meer informatie willen. Dan zoeken ze soms nog even contact met het projectbureau.

Onder de motorkap

Of het afsprakenstelsel eHerkenning nu klaar is? Nog lang niet, stelt Ter Veen. “De online versie is klaar. In 2011 zal eHerkenning worden doorontwikkeld met aanvullende functionaliteiten.” Daarbij vallen nog wel wat harde noten te kraken, erkent ze. Zo moeten machine-to-machine

uitwisseling en een ondertekendienst nog worden uitgewerkt.

Van het werken aan al die aanpassingen, die vooral nog meer mogelijkheden voor eHerkenning moeten gaan bieden, zullen de huidige afnemers weinig merken, denkt Ter Veen. “Gewoon *work in progress*. Onder de motorkap dus”.

Nieuw bedrijfslevenbeleid

Gericht investeren in negen topsectoren van de economie, knelpunten aanpakken die de groei van deze sectoren belemmeren, 1,5 miljard euro bestemd voor de versterking van de concurrentiekracht, en ondernemers en onderzoekers samen met de overheid aan het stuur. Dat zijn de hoofdpunten van het nieuwe bedrijfslevenbeleid dat Maxime Verhagen, minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I), namens het kabinet bekendmaakte. Met deze nieuwe aanpak krijgen bedrijven de kans om uit te blinken op de wereldmarkt. Zo kan ons land zich onderscheiden en versterken we onze economie met hoogwaardige banen en duurzame groei.

Het kabinet kiest voor negen sectoren waarin Nederland door zijn ligging en geschiedenis sterk is: water, agrofood, tuinbouw, hightech, life sciences, chemie, energie, logistiek en de creatieve industrie. In de eerste plaats worden bestuurlijke knelpunten aangepakt, zoals de verbetering van het vakonderwijs, het wegnemen van handelsbelemmeringen, versterking van de infrastructuur, het afschaffen van onnodige regels en een soepeler instroom van kenniswerkers. In de tweede plaats wordt over de gehele breedte van de rijksbegroting, inclusief bestaande middelen van TNO en NWO, 1,5 miljard euro bestemd voor de negen topsectoren. Door de keuze van een beperkt aantal sectoren ontstaan er krachtigere onderzoeksinstellingen, die aantrekkelijker zijn voor wetenschappers en bedrijven uit binnen- en buitenland. De 1,5 miljard euro wordt in samenspraak met ondernemers en onderzoekers uit de topsectoren geïnvesteerd.

Meer weten? Kijk op www.rijksoverheid.nl/ministeries/eleni

Nederland in top 5

Nederland staat op de vijfde positie van de wereldwijde ranglijst van internationale concurrentieposities op ICT-gebied. In 2009 bekleedde ons land nog de derde plaats. De lagere positie komt door nieuwe criteria in

het onderzoek en de inhaalslag van andere landen. De kwaliteit van de ICT-infrastructuur is gemeten aan de hand van bijna honderd criteria, waaronder technologische infrastructuur en overheidsbeleid.

Internetadressen zijn op

De instantie die de internetadressen beheert, de *Internet Assigned Numbers Authority*, kan regionale instanties die adressen uitdelen aan de internetproviders niet langer van nieuwe adressen voorzien. Dit meldt de Nederlandse IPv6 TaskForce, die zich in opdracht van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie bezighoudt met nieuwe internetprotocollen.

De IP-adressen zijn unieke codes om apparaten op het internet aan te sluiten. Nu de adressen volgens de huidige protocollen op zijn, kan dit op korte termijn problemen geven voor landen met een explosief groeiend aantal internetgebruikers. De oplossing voor dit probleem, dat zich ook in andere landen gaat voordoen, is de ontwikkeling van een nieuw internet protocol versie 6 (IPv6), dat de huidige versie 4 vervangt. Hierdoor moeten biljoenen nieuwe adressen beschikbaar komen.

De vijf regionale instanties die internetadressen uitdelen, zijn nu aangewezen op hun werkvoorraad. De instantie in Europa kan volgens de taskforce nog tot het einde van het jaar vooruit. In Azië worden meer adressen gebruikt; daar zullen de internetproviders waarschijnlijk eerder nul op het rekest krijgen. Bedrijven en particulieren zullen moeten overstappen naar het nieuwe protocol. De meeste moderne computers en software beschikken al over IPv6. Veel gebruikt is dit nog niet, omdat internetserviceproviders het nieuwe protocol nog nauwelijks ondersteunen.

Extra frequenties voor mobiel internet

Het nieuwe frequentiebeleid van het ministerie van EL&I zorgt voor het versneld vrijmaken van frequentieruimte om de enorme groei van mobiel internet te faciliteren. Er komt ruimte voor nieuwkomers, en er komen twee heldere verdeelmomenten. Met de aangekondigde maatregelen wil het ministerie ervoor zorgen dat het toemende mobiele verkeer voor internet en telefonie niet vastloopt en dat consumenten en bedrijven gewoon overal mobiel kunnen blijven bellen en internetten. Hiervoor maakt het ministerie versneld extra ruimte in de ether vrij, 2 x 30 MHz op de 800 MHz band, die voor mobiele communicatie gebruikt kunnen gaan worden. Juist dit soort lage frequenties zijn essentieel, omdat die daarmee een groter bereik bieden en een betere dekking hebben, terwijl er minder antennes voor nodig zijn.

Meer weten? Kijk op www.rijksoverheid.nl/ministeries/eleni

Eerste trendrapport cybercrime en veiligheid

Eind 2010 verscheen het eerste Nationale Trendrapport Cybercrime en Digitale Veiligheid. Voor het eerst hebben AIVD, GOVCERT.NL, KLPD, MIVD, NT en OPTA een gezamenlijk, strategisch beeld neergezet van cybercrime en digitale veiligheid. Ook experts uit wetenschap en bedrijfsleven zijn betrokken bij de samenstelling van dit rapport. Alle trends wijzen erop dat cybercriminaliteit in al zijn verschijningsvormen niet meer weg te denken is uit onze informatiemaatschappij. Veilig internet en een betrouwbare ICT-omgeving worden steeds belangrijker, zeker voor een kenniseconomie als Nederland.

Meer weten? Kijk op: www.govcert.nl

Programma Regeldruk Bedrijven

De minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie is van plan tijdens deze kabinetsperiode het Programma Regeldruk Bedrijven 2011–2015 uit te voeren. Het programma is een uitwerking van de brede opdracht in het regeerakkoord tot vermindering van de regeldruk voor bedrijven. De omvorming van Actal en de concrete ambitie tot vermindering van de administratieve lasten maken deel uit van het programma. De aanpak vormt daarmee een uitwerking van een deel van de Bedrijfslevenbrief. In deze uitwerking wordt ook aandacht besteed aan de inspectievakantie. De aanpak om de regeldruk terug te dringen is deels gebaseerd op adviezen van de commissie Regeldruk Bedrijven, onder leiding van de Commissie Wientjes en Actal.

Meer weten?
Kijk op www.rijksoverheid.nl

Door de ogen van...

‘Minder visie, meer actie’

Frank Heemskerk is lid Raad van Bestuur van Royal Haskoning, voorzitter van ECP-EPN en was staatssecretaris van Economische Zaken.

“Als staatssecretaris vertelde ik in het buitenland steevast dat Nederland *gateway to Europe* is, én *digital gateway to Europe*: met onder meer Amsterdam als grootste internetknooppunt ter wereld en over het supersnelle researchnetwerk Surfnets. In deze Factor ICT constateert prins Constantijn vanuit Brussel dat Nederland zijn sterke ICT-punten wel wat meer over het voetlicht mag brengen. Kennelijk doen we dat toch onvoldoende.

Ook in dit magazine: aandacht voor eSkills of digivaardigheden. Mij is duidelijk dat veel efficiencywinst valt te behalen door het beter benutten van ICT-mogelijkheden, zowel bij de overheid als het bedrijfsleven. Digivaardigheden van veel Nederlanders kunnen verder omhoog. Bijna niemand gebruikt volgens mij alle mogelijkheden van zijn e-mailprogramma, documentbeheer via dropbox, of weet goed hoe hij zijn PC thuis moet beveiligen. Een van de redenen daarvoor is dat een nieuwe *release* op je computer nauwelijks gepresenteerd en uitgelegd wordt. Wie leest nu echt de handleiding van zijn Blackberry of nieuwe laptop of probeert een programma te doorgronden? Je wordt verondersteld het zelf te weten en uit te zoeken. Daardoor blijft je vooral de meest noodzakelijke toepassingen gebruiken en doe je de dingen die je toch al wist. Misschien dat een collega je nog eens wijst op een slimme toepassing

Mijn beeld is dat cursussen en scholing op dat gebied een beetje achter blijven. Dat wil trouwens niet zeggen dat de overheid die eVaardigheden via bijscholing op zich moet nemen. De overheid heeft een taak voor haar eigen werknemers: de ambtenaren. Werkgevers kunnen via interne cursussen werknemers bijscholen. En er ligt een taak bij het onderwijs. De productiviteit kan zo enorm omhoog. We staan nog maar aan het begin.

De richting voor de nieuwe ICT-agenda voor Nederland die EL&I nu ontwikkelt, komt mij bekend voor. Op gebieden als energievoorziening, gezondheidszorg, veiligheid en eOverheid kan Nederland een voorbeeldfunctie vervullen met slimme inzet van ICT. Daarnaast heeft EL&I onlangs negen topsectoren benoemd waarin Nederland moet excelleren. Daar hoort ICT niet bij. Interessant is welke rol eSkills spelen om aan die top te blijven. Daar zal het in de ICT-agenda over moeten gaan. Ik hoop op minder visie, en meer actie. Graag hoor ik het antwoord op de vraag: wie gaat wat en wanneer *doen*? De tijd is er rijp voor.”